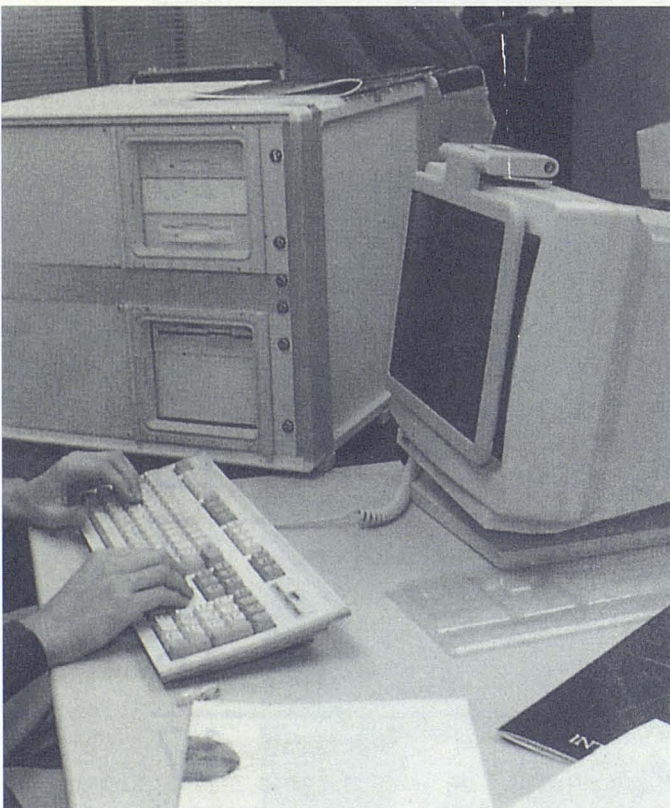

FRANCESC ARTERO
ANTONI MATEU
MERCÈ E. ROVIRA

Us oferim tot seguit una llista de termes que ens han semblat protagonistes del canvi de mil·lenni i del futur que ens espera més enllà del 2000. Un vocabulari bàsic al voltant de l'actualitat que en cap moment, però, vol ser ni exhaustiu ni concloent.

El compte enrera (II). Vocabulari bàsic per al canvi de mil·lenni

16 termes. En podrien haver estat 20, 50 o només 7. Són pinzellades breus sobre alguns dels temes que, de ben segur, marcan el nostre futur immediat, i que podeu interpretar del revés o de l'indret, de cap per avall o amb esbiaixaments de tot tipus i més o menys ostensibles. Que podeu convertir en argot o substituir per sinònims. Que podeu traduir, trair o interpretar; llegir, rellegir o argumentar; discutir; elidir; i fins i tot ignorar o rebatre.

Aldea global, l'

El moviment de les ales d'una papallona a Austràlia repercuteix en alguna cosa que passa a Europa al mateix moment.

Res no viu aïllat, tot està conxorxat. Qualsevol cosa que passa a una part del món se sap a l'altra banda poc després. Un dibuix, un text nostre pot arribar a Papua en cinc minuts per mitjà del fax. La famosa CNN ens fa saber què passa quan passa. No hi ha res que se n'escapi. I, a resultes de tot això, tot és a les mans de quatre grups, quatre o potser cinc grups que emboliquen i desemboliquen com volen.

Per exemple. El filtre de la informació cada dia es nota més. El que de veres importa no és que passin coses, sinó que aquestes coses siguin notícia, i no analitzable. Un cop s'ha donat aquest pas, la resta és força senzill. A qualsevol lloc del món un escarabat ha estat violat. Si la susdita CNN ho esbomba, si les agències de notícies ho fan seu, arriba aquí ben farcit d'anècdotes i ja ho tenim a les portades dels diaris, foto a quatre columnes i a tot color, obrint telenotícies i, si s'escau, un reportatge de deu minuts en un programa setmanal. O no us heu fixat que les notícies sempre tenen un mateix origen? Tot ben maceirat, perquè res no escapi d'una anàlisi inexistente.

L'aldea global també té a veure amb la disponibilitat total del mercat del món a partir, per exemple, d'invents com l'E-

Mail, Internet, Servicom... Correus electrònic, tot el món a la disposició de tothom. La manipulació encara està més ben servida. Tothom beu del mateix lloc.

Apocalipsi i misticisme

Déu -en qualsevol de les seves formes religioses- només existeix en cada persona i sempre que aquesta persona el té al cap, que és quan realment el necessita. Ara, a la fi del mil·lenni, és quan aquesta necessitat és més persistent.

És ara que sorgeixen com bolets els bufons en forma de vidents, els sectaris que amb la mort dels altres i la seva butxaca plena en tenen prou, de quiromàntics cecs que llegeixen les durícies de les mans, de tarotistes i d'astròlegs i d'estigmatitzats amb les nafres de Crist. És l'hora dels (a)déus i de les temences. És l'hora dels misticismes. Alguns en tenen prou amb alguna hora de sexe -pur, virtual o manual-, d'altres prefereixen posar ciris, pagar mil peles per veure que diuen les cartes o trucar per telèfon, perquè pagant sant Pere canta i el futur arriba amb el rebut mensual.

Com a dervixos que girem i girem hipnòticament i duts vés a saber per què, després dels monjos de Silos i d'El Misteri de les Veus Búlgares (un succedani místic de *Viva la Gente* o *El Circo de los Muchachos*), després de la música de la Nova Era i de la de Nacho Cano, ens queden els orgasmes solitaris a Lourdes o els rimats de Santa Teresa de

Jesús abans de l'arribada dels quatre genets que mai no havien marxat.

S'ha de ser bon nen. S'ha vingut a aquest món a sofrir. Pequeu i confesseu-vos, el paradís encara serà vostre. O bé penseu en la darrera obra del Sant Pare: el cristianisme el que vol és millorar aquest món. Dos mil anys de creences inútils ens contemplen. Abans de traspasar: *¡Que nos quiten los bailado!*

Canvi climàtic

Una part de la radiació que procedeix del Sol és absorbida per la Terra, mentre que l'altra és reflectida, novament, a l'espai. D'aquesta part, però, un tant per cent determinat és retingut i retornat a la terra en forma de calor, gràcies als diversos gasos que es troben a l'atmosfera. Tot aquest procediment es coneix com *efecte hivernacle*. La gran activitat industrial al nostre planeta augmenta la proporció d'aquests gasos a l'atmosfera, com el diòxid de carboni (CO₂), amb la qual cosa l'efecte hivernacle s'intensifica artificialment, fet que ocasiona un creixement de les temperatures mitjanes, és a dir, l'escalfament global, origen del canvi climàtic. Un canvi climàtic que provocarà (o provoca?) la pujada del nivell del mar, l'acció de temporals cada cop més forts (huracans, tempestes, inundacions, etc.), desertització, augment del risc d'incendis, retorn de moltes malalties pròpies d'altres èpoques o d'altres latituds com la malària, la tuberculosi, malalties tropicals...

Ciència

Durant aquest segle, hi ha hagut avenços espectaculars en el camp de la medicina i la biologia, però noves proves, medicaments i tractaments prometen revolucionar la medicina del segle XXI. Als setanta, va aparèixer un nou concepte, la bioètica o ètica biomèdica, com a preocupació de la societat per les relacions entre la medicina i la moral i on s'encreuen disciplines com el dret, la filosofia, la moral i la religió. Si per un costat la bioètica intenta posar límits a l'abús d'utilitzar les persones com a conillets d'índies de laboratori, també s'ha de dir que gràcies a l'enginyeria genètica hi podria haver una sortida a les malformacions genètiques i, al mateix temps, podria servir de control per evitar el deteriorament del patrimoni genètic de l'home. La meta dels genetistes en els pròxims anys és,

e

I filtre de la
informació
cada dia
es nota més

doncs, atrapar els gens implicats en la diabetis, la malaltia d'Alzheimer, la hipertensió, l'obesitat, el càncer i la sida. Però l'enginyeria genètica va més enllà, ja que mitjançant l'empremta genètica (una mena de codi de barres molecular distintiu de cada persona) permet atrapar criminals i violadors, identificar persones desaparegudes, reconèixer el pare d'un nounat i detectar una malaltia abans que n'apareguin els símptomes.

Copyright

Primera opció. Un cas musical: The KLF aconsegueix arribar al capdamunt de les llistes amb *The White Room*, un àlbum on, sobretot, destaca la utilització de parts d'enregistraments realitzats per altres grups. The KLF és *The Copyright Liberation Foundation*.

Un altre cas és la pràctica habitual de barrejar, manipular i amagar sons i tonades extrets d'altres discos. I qui parla de discos pot parlar també de tota mena de creació (literària, artística...).

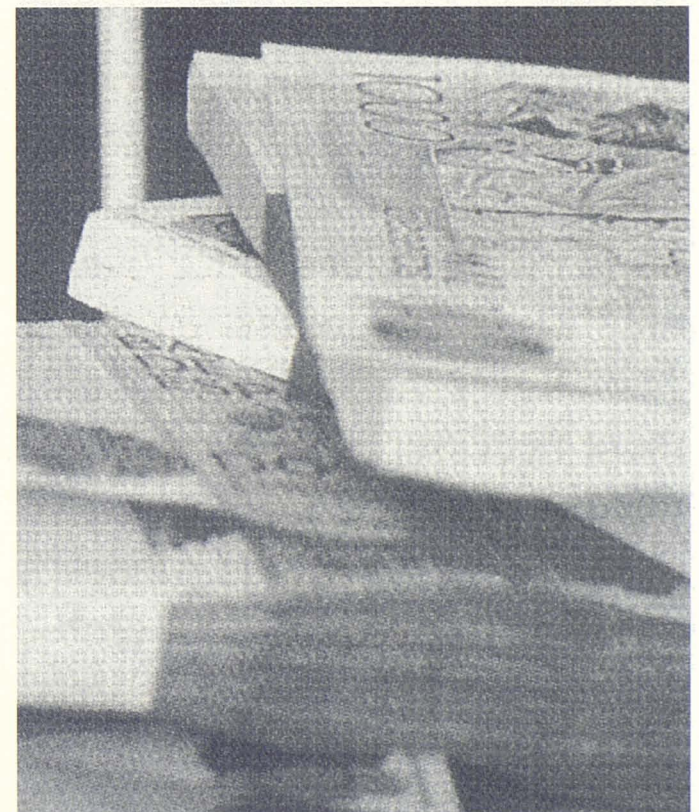
La necessitat de qualsevol (artista?, creador?) és aprofitar tota la seva experiència per donar-li sortida d'una manera personal. Aquesta experiència seva es nodreix de tot el que viu, i el que viu és ell, però també del que viu. Així, no és estrany trobar gent que aprofita (o s'aprofita de) tot el que cau a les seves mans per fer una obra personal, la seva. I després a repetir-se, i a viure que són quatre dies. Sempre penso com els Bee

Gees encara viuen (divuit anys després!) de les rendes del *Saturday Night Fever*. Però no sabem pas que creador ve de crear?

Segona opció. Per quina raó el *copyright* ha d'entendre's com un dels manaments de Déu si hi ha cops que ni el mateix artista el respecta? O què en penseu, de les samarretes, les bosses i els rellotges que venen als mercats o a Chinatown amb anagrames massa famosos? Evidentment, l'evolució del minimalisme, els nous corrents tecnològics i la mandra mental només podien dur a un mateix lloc, comú per a tots els mortals que deixen de ser-ho.

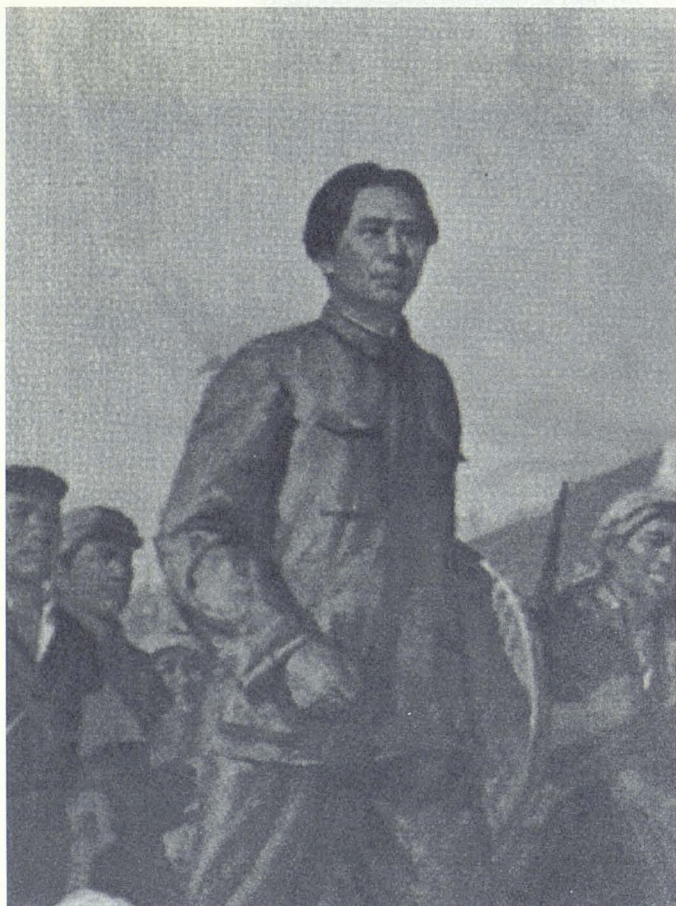
Economia

Segons les previsions més optimistes, el creixement econòmic produït durant el 1994 ha estat una anticipació de la recuperació generalitzada que s'està gestant. Els seus factors determinants serien l'eixampla-

ment de les economies de mercat que prioritzen l'equilibri de les principals magnituds econòmiques, les innovacions tecnològiques que condueixen a una eficaç reducció de costos, i el procés d'ampliació del comerç internacional. Aquest període de creixement ininterromput es perllongaria durant els propers 20 anys, arribant a zones fins ara estancades com l'Amèrica Llatina, i veuria la consolidació d'una associació regional de lliure canvi entre els països que integren l'actual Cooperació Econòmica Àsia Pacífic (APEC).

No obstant això, creixement econòmic i creació d'ocupació deixaran de ser termes sinònims: es tendeix al ressorgiment d'un nou tipus de treballador polivalent, adaptable als canvis tecnològics i a les necessitats empresarials, que haurà d'acostumar-se a dosificar convenientment els seus períodes d'oci.

C

reixement econòmic i creació d'ocupació deixaran de ser termes sinònims

Europa

L'any 1995 és el de la quarta ampliació de la Unió Europea, amb la incorporació d'Àustria, Finlàndia i Suècia, i el de la continuació del debat sobre l'adhesió dels països més desenvolupats de l'Europa de l'Est: Polònia, Hongria, República Txeca i Eslovàquia, seguits per Bulgària i Romania. D'altres estats podrien afegir-se al procés després d'una llarga espera: Xipre, Malta, Turquia i, potser, Marroc. Estònia, Letònia i Lituània podrien integrar la seva recuperada independència en l'àmbit comunitari europeu, per tal d'allunyar-se del renascut imperialisme rus, així com també Eslovènia i Croàcia, els països ex-iugoslavs més propers a tots els nivells. Els més reacis continuaran sent Noruega, després de les negatives de 1973 i 1994, i la neutralista Suïssa. Aquest creixement tendirà a articular-se mitjançant la constitució d'un nucli dur en la construcció europea, l'Europa unida a diverses velocitats. Paral·lelament, es reforçarà el procés de transferència de competències vers les administracions territorials en base al principi de subsidiarietat, impulsat per les reivindicacions de les regions europees amb consciència nacional (Flandes, Escòcia, País Basc, Catalunya...).

Ideologia

Després de la caiguda del mur de Berlín i de l'ensorrament de l'anomenat *socialisme real*, les

grans diferències ideològiques que havien dividit les societats occidentals al llarg de tot el segle XX han anat desapareixent. Totes les polítiques provinents de les instàncies comunitàries europees es basen en un equilibri entre les propostes liberals i demòcrata-cristianes per un costat, i el model socialdemòcrata per l'altre. I a la majoria dels països de la Unió Europea, i de l'Espai Econòmic Europeu en el seu conjunt, els governs tendeixen a aproximar cada cop més les seves receptes per fer compatibles el lliure mercat i l'estat del benestar. En aquest sentit, sembla que es tendeix a importar el model polític dels Estats Units, amb l'establiment de dues grans forces polítiques que, més que no pas com a partits, es configuren com a agrupacions d'interessos. És en aquesta línia on caldria emmarcar la proposta del líder socialista francès Michel Rocard sobre el *big bang* i la recomposició de les forces progressistes del seu país, o experiències noves i, en aquest cas, curtes en el temps, com el fulgurant pas de Silvio Berlusconi des de l'activitat empresarial privada cap a l'hegemonia política en qüestió de setmanes.

Llengua

Un món on el comerç s'ha internacionalitzat, on els països s'agrupen per interessos econòmics o militars, on els ciutadans de qualsevol país corren d'un cantó a l'altre fent fotografies. I, amb tot, un món, encara, on la torre de Babel no ha estat derruïda. Malgrat la febre que va empènyer milers i milers de persones a aprendre l'anglès, la llengua de Shakespeare no ha aconseguit l'hegemonia mundial. Com tampoc no ho ha aconseguit l'alemany, malgrat el pes específic d'Alemanya en l'economia europea i mundial. Ni tampoc el francès, que encara avui malda per conservar la seva *grandeur*. I tampoc l'espanyol, malgrat els 300 millones. En definitiva, a l'espera del que passarà quan la Xina es llanci a la conquesta del món, sembla que les úniques llengües amb un domini realment mundial són les creades artificialment per l'home. Paral·lelament a aquesta necessitat d'establir una llengua amb domini universal, els conflictes lingüístics persisteixen. En el cas del català, fa pocs anys algú va vaticinar-ne la desaparició total en 50 anys. D'altres, malgrat que ja ens hàgim acostumat a empassar-nos els *culebrons* nord-americans i les notícies internacionals en català

normatiu, es pregunten si la nostra és, avui, una llengua de tribu o una llengua de polis. Sense oblidar els que, tant des de dins com des de fora dels Països Catalans, han fet de la llengua un instrument més apte per a la lluita que no pas per a la comunicació i el diàleg.

1984

Passat el llindar, el futur -que n'hi ha, o només i sempre és present?- és més crepuscular que el que s'albirava. En tenim un, de Gran Germà. Només un, però, renoi, quin paio. Control és la paraula clau. Si som el que fem i el que diem, som del tot classificables i registrables. Cal que ens donin un número i ja som a l'àlbum. Un exemple. L'Estat -què és? L'aparell administratiu de la comunitat política estatal?- ho pot saber tot de nosaltres. Tot. Si no ho vol és perquè la conxorxa dels funcionaris, substituïts a baix preu, rutlla com cal i la seva productivitat és sota mínims. Si no fos així, només caldria posar sota el microscopi dels diversos ministeris un botiguer o pensar què pot passar si aquests ministeris es posesin d'acord i confabulessin quan, per exemple, demanem una hipoteca al banc. Però no només l'Estat: els escriptors són a les mans d'editors o jurats, correctors, periodistes i lectors, o els que tenen feina en les dels amos i en les del banc on ingressen la nòmina. Per tot arreu, fem el que volem (?) però sense cap mena de llibertat. Autocontrol és l'altra paraula clau. Només el que corre per dins del cervell, que no surt i que, per tant, es perd o es perdrà, se'n lliura, per ara, del 1984. Temps al temps.

Mort

El nombre de suïcidis ha augmentat espectacularment en el segle XX, especialment a la segona meitat, i s'observa una certa correlació entre les societats industrialitzades i l'alt nombre de suïcidis a les ciutats, més a les grans urbs que en els ambients rurals.

Les condicions de vida de la societat contemporània, que sotmeten els éssers humans a condicions de vida malaltisses, a part de l'atur i de la manca de valors actual, creen un clima propici per a la desesperació i la mort voluntària. Com voluntària és l'eutanàsia, és a dir, una mort fàcil, sense patiments. S'ha de prolongar un tractament quan ja no hi ha res a fer? El metge es veu obligat a

f

em el que volem (?) però sense cap mena de llibertat

retardar el final del malalt? Des del punt de vista ètic, tant el suïcidi com l'eutanàsia són fets reprovables, mentre que en una societat que entén la vida humana només en termes de plaer i d'estar físicament bé són actes raonables perquè constitueixen vies d'escapatorià fàcil.

Paper

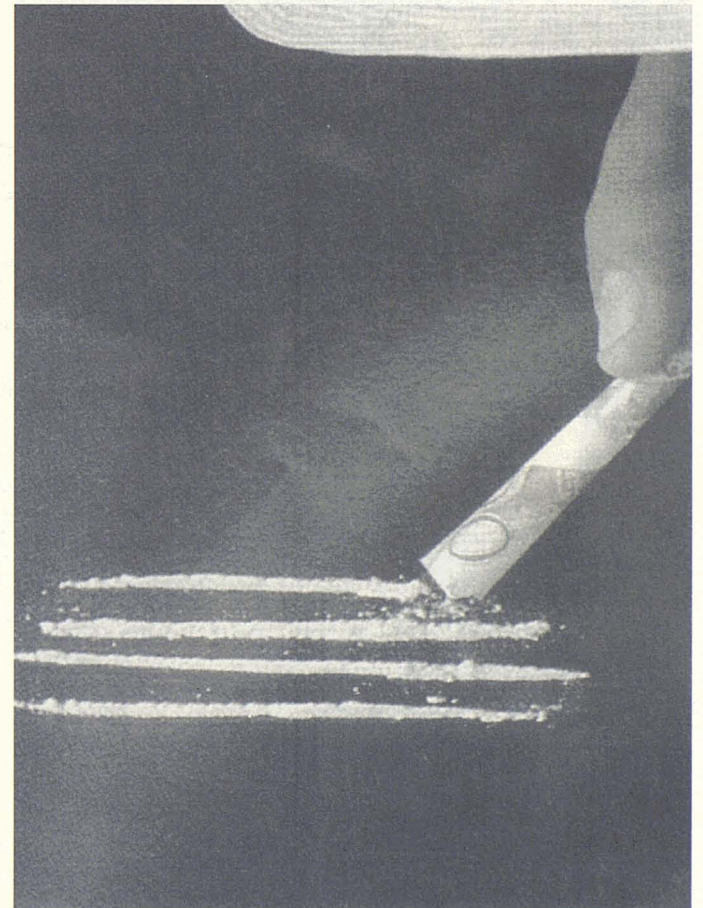
La demanda de productes de paper és més gran respecte al gran nombre d'arbres que es tallen per satisfer aquesta creixent demanda. Es necessiten uns 1.700 quilos de fusta per fabricar una tona de paper, tot i que actualment ja es distribueix paper reciclat i paper lliure de clor. Però, no obstant això, l'ús d'aquest producte, pròpiament dit, és inferior al d'èpoques passades. Les noves tecnologies (ordinadors) i les no tan noves (telèfon) es van imposant ràpidament dins d'una societat cada cop més consumista i més adaptada a aquest *modus vivendi*. A més, no és estrany que, a causa del deteriorament del paper al llarg dels anys, un gran nombre d'entitats i institucions optin per informatitzar els seus arxius i, per tant, no acumular paper per guardar documents.

Paradisos artificials

Totes les societats, totes les civilitzacions han creat mecanismes d'evasió a través dels quals els seus membres poguessin alliberar-se de la càrrega feixuga d'unes regles de convivència i de capteniment sovint

l'estat de la qüestió

massa feixugues. I, amb el temps, aquests mecanismes d'evasió han esdevingut, per als qui han sabut controlarlos, el negoci del segle. En les societats occidentals, sobretot d'ençà els anys 60, tota mena de drogues han anat guanyant terreny a addiccions més o menys habituals fins aleshores com l'alcohol, el tabac o els barbitúrics: l'heroïna, la gran musa de bona part de la música dels 70, va deixar pas, de la mà dels *yuppies*, a la cocaïna, que ara sembla perdre punts davant noves modalitats de drogues sintètiques. Tot s'aprofita i es reactualitza: el LSD, company de viatge dels *hippies* dels 60, sembla que torna a guanyar punts entre els joves en sintonia amb la moda *revival*; a l'Amèrica del Nord, milers de persones queden atrapades amb els residus comercialitzats amb el nom de *crack*; a l'Amèrica del Sud, tota mena de substàncies sintètiques engan-

l'estat de la qüestió

xen els més pobres; a l'Europa de l'Est, l'empobriment galopant d'una població desensidada ha fet de l'alcohol un producte de primera necessitat; i a l'Europa Occidental fins i tot els més purs coneixen el gust de la Maria o del Xocolata; sense oblidar substàncies legals com el tabac que acaben d'engreixar una llista que el proper mil·lenni ampliarà, sens dubte, amb modalitats noves de trinca ben arrelades a la contemporaneïtat.

Religió
i fonamentalisme religiós

El buit ideològic i espiritual que ha quedat a l'Europa de l'Est, després de decennis d'inqüestionable fe en el poder salvador del

Resulta vital fomentar el desenvolupament dels països africans

marxisme-leninisme, és camp abonat per a les activitats de totes aquelles confessions que tenen més marcada la seva voluntat de proselitisme: des de sectes que s'han consolidat als països occidentals i ara volen expandir-se, fins als grups que pugnen amb les esglésies autòctones per assolir una nova evangelització cristiana, com és el cas dels mormons o d'una influent prelatua catòlica.

Paral·lelament, al nostre àmbit es produeix un procés de substitució de la religiositat tradicional per noves formulacions, com la dels clubs juvenils de castedat, o la recerca sincera o superficial d'una nova espiritualitat en el budisme. Però la manifestació més extrema del nou fonamentalisme religiós es dona en els grups islamistes que pretenen imposar violentament els seus postulats a tot el món musulmà, limitant les relacions d'aquests països amb Occident i els progressos socials considerats nocius segons la seva interpretació de l'Alcorà.

Sexe

S'ha acabat allò que s'entenia per sexe.

Primer. Cada dia més, el sexe és, abans que a qualsevol altre lloc, al cervell. Primer, al cervell. Després ja arriba als genitals. Ja ho deien els presocràtics: "Masturbeu-vos per alliberar la closca dels neguits". L'espina dorsal connecta el sexe amb el cervell. Ha arribat el moment en què el cervell -el cen-

tre del plaer- és qui sexualment treballa. Com moltes altres coses: sexe virtual. Sexe no real, però sentit com si ho fos. *Segon.* I el classicisme s'esmicola. La parella ja no hi és. Abans un era solitud i tres, massa. Ara potser no n'hi ha prou amb els dits d'una mà. I vés a saber amb què ens podem trobar, i què podem triar.

Home i dona són conceptes tan antiquats com recordar què feien els monjos quan fornicaven. Sexualment només hi ha persones (i animals, i també plantes) que poden fer el que vulguin, quan vulguin, com vulguin i per què vulguin, sempre amb un mateix fi. I no pas amb la pelegrina idea de la perfecta consumació de l'amor, que també dóna els seus fruits en forma de personetes. Potser ara n'escrivim l'epíleg.

Tercer. El condó. Les plagues que porten nafres han descobert que la carn vol carn, procaça i pelada. Tornem a descobrir el plaer de copular sense cap perill. I no només copular: algú ens ha donat explicacions sobre com fer sexe oral amb retalls de goma. A partir de la pesta ens fan saber quins nous camins hem de seguir. La recreació del mite que, amb les putes, de tot, llevat besar-les a la boca.

0,7%

Les reivindicacions sobre la destinació del 0,7% dels pressupostos a inversions en desenvolupament i cooperació amb el Tercer Món marquen la generalització de la consciència sobre la necessitat de variar l'actual relació econòmica Nord-Sud, que d'altra banda fa molt de temps que és una realitat tangible als països europeus més avançats. El prestigiós economista John Kenneth Galbraith assenyala que aquest desequilibri entre els països desenvolupats i els més pobres és el factor que pot conduir al desencadenament de nous conflictes armats al món, després de la desaparició de l'antagonisme entre Rússia i els Estats Units. Per al professor Galbraith, la internacionalització del comerç, les comunicacions i el turisme són els millors antidots contra l'aparició de nous enfrontaments culturals o ètnics que puguin substituir els anteriors conflictes ideològics. Des d'una perspectiva europea, resulta vital fomentar el desenvolupament dels països africans per tal d'evitar uns fluxos migratoris incontrolats cap a la Unió Europea, que serien d'impossible assimilació.

